

Deze maal een **themanummer over het basisinkomen**: 1 artikel tegen, twee artikelen voor en 1 artikel met zowel argumenten voor als tegen. Eerste verhaal is van Jan van Olffen, raadslid van Verenigd Links in de Leeuwarder gemeenteraad. Het experiment cq. onderzoek waar hij over schrijft betreft strikt genomen niet het basisinkomen, maar een "regelarme bijstand". Men gaat in sommige steden op vrijwillige basis groepen mensen met bijstand vormen die elk met wat afwijkende regels te maken krijgen dan bij de "gewone" bijstandsuitkering. Met wat goede wil zou je een van deze groepen in het experiment kunnen zien als deelnemers aan een soort basisinkomen; zij hebben bijvoorbeeld geen sollicitatieplicht meer en mogen vrij bijverdienen, zonder dat dit gekort wordt op hun uitkering.

Basisinkomen, een echte, grote maatschappelijke verandering.

Er lijkt beweging te komen in de discussie over het basisinkomen. Een aantal gemeenten overwegen een experiment met het basisinkomen voor een kleine groep uitkeringsgerechtigden

Recent heeft staatssecretaris enige ruimte gegeven voor zo'n experiment, ondanks dat er tot nog toe van uit wordt gegaan dat zo'n experiment tegen de participatie wet in gaat. Ouderwetse koud water vrees natuurlijk.

Er wordt nog steeds ten onrechte van uit gegaan dat een betaalde baan voor iedereen haalbaar is. "Als je maar wilt". De grote werkloosheidscijfers bewijzen het tegendeel.

Mensen die een uitkering hebben, worden in het kader van die participatiewet bezig gehouden met allerlei flauwekul activiteiten. Cursussen leren solliciteren, het schrijven van sollicitatiebrieven. En dat allemaal om de mensen "erbij te houden". Al die vele miljoenen die al jarenlang in de werkgelegenheid is gepompt, heeft niets opgeleverd. Daarnaast moet er verplicht iets worden gedaan voor de uitkering en dat geeft vaak verdringingseffecten in het betaalde werk. Lekker goedkoop is het natuurlijk wel. Een normaal arbeidscontract is de laatste jaren praktisch onmogelijk geworden, ondanks beloften van politici om dit verbeteren. Daaruit voortkomend zijn stijgende gezondheidsproblemen mede het gevolg van het ontbreken van enig perspectief. Om van oplopende achterstanden van kinderen nog maar niet te spreken.

Mede hierdoor komen vele in uitzichtloze schuld situaties te zitten met een snel oplopende schuld, die aanvankelijk relatief laag was, door incassokosten van deurwaarders en incassobureaus soms vertienvoudigd. In de "schuldundustrie" gaan vele miljoenen om en al dat geld moet worden opgebracht door mensen zonder geld. En dat is natuurlijk absurd.

En waarom dan een basisinkomen. Een basisinkomen geeft mensen de ruimte om hun leven zelf in te vullen. Naast een basisinkomen kunnen mensen zelf hun inkomen met betaald werk aanvullen. Het geeft mensen de mogelijkheid zinvolle arbeid te doen wat bij hun zelf past. Maar dat is niet verplicht, dan neem je genoeg met wat je hebt en dat is ook een keuze.

Weg met de wantrouwende overheid die alles wil controleren en laat mensen zelf hun leven bepalen en invullen. Er zijn natuurlijk nog vele redenen voor, maar ook tegen. Maar als je altijd de tegenargumenten zwaarder laat wegen dan de voordelen, komen er nooit veranderingen en dat moet nu toch zo langzamerhand echt. Een experiment kan veel duidelijk maken.

Dus laat Leeuwarden zich aansluiten bij die gemeenten die aangegeven hebben een experiment aan te gaan met het basisinkomen. Wethouder Ekhart moet nog maar even gaan lobbyen bij zijn partijgenoot staatssecretaris Klijnsma.

Jan van Olffen

Basisinkomen vergroot het probleem van ieder-voor-zich

Veel mensen leven momenteel in armoedige omstandigheden en zien nauwelijks nog een uitweg. Vroeger kwamen er nog linkse partijen en bewegingen voor ons op. Maar die zijn er nauwelijks meer, of ze kijken niet meer om naar baanloze en werkende armen. Het zijn rechtse tijden en weinigen van ons geloven nog dat het zin heeft om zelf op te komen voor een eerlijkere verdeling, voor een rechtvaardiger wereld. In plaats daarvan hebben veel mensen hun hoop nu gevestigd op politici die een basisinkomen willen invoeren.

Natuurlijk zou het fijn zijn om een gegarandeerd leefbaar minimum inkomen te hebben zonder papierwinkel en alle controles die bij een uitkering horen. Maar de grootste voorstanders van het basisinkomen zijn neo-liberale politici. Dezelfde lui die al veertig jaar lang hard bezig zijn met bezuinigen, privatiseren en flexibiliseren, kortom: met ons machtelozer en rechtelozer maken.

Die mogen ons dan een mooie zorgeloze toekomst met een basisinkomen voorspiegelen, maar je wordt niet blij als je kijkt naar de experimenten die ze al her en der aan het uitvoeren zijn. Natuurlijk gaan die rechtse politici nu niet plots een nieuw superhumaan systeem invoeren. Maar waarom pleiten ze dan wel voor een basisinkomen?

Neo-liberalen roepen altijd om een kleine en goedkope overheid. Het afschaffen van alle uitkeringscontrole zou natuurlijk alvast flink schelen. Maar belangrijker voor hen is dat via het basisinkomen iedereen uiteindelijk helemaal zelf verantwoordelijk zal worden voor zijn of haar leven. Je krijgt net genoeg - of net te weinig - geld om te overleven, en je zoekt het verder maar uit. Wil je meer inkomsten? Dan moet je maar ergens een 'bijbaantje' zoeken. En laten de neo-liberalen nu juist ook de grootste voorstanders zijn van de flexeconomie en het afschaffen van allerlei arbeidsrechten zoals het minimumloon.

Wie meer wil dan het basisinkomen moet de onderkant van de arbeidsmarkt op waar iedereen tegen iedereen moet vechten om steeds slechter betaalde tijdelijke baantjes. Die individualisering is de kern van het neo-liberalisme én het basisinkomen.

De invoering van een basisinkomen zou een fundamentele wijziging vormen van het bestel. Momenteel hebben rechts en uiterst rechts het voor het zeggen, en wanneer die een basisinkomen zouden invoeren dan kunnen we er zeker van zijn dat ze geen vorm kiezen die voor ons een verbetering zal brengen. Maar zelfs een op het eerste gezicht financieel gunstig 'links' basisinkomen zal maar weinig oplossen. Immers, wanneer we allemaal meer te besteden krijgen zullen de prijzen simpelweg omhoog gaan. En wanneer zich door het basisinkomen meer mensen gaan melden voor kleine baantjes dan zullen de lonen daarvan omlaag gaan. Kwestie van vraag en aanbod: 'ons' economische systeem zal 'gewoon' de rijken rijker en de armen armer blijven maken. Daarbij is het ook nog eens oneerlijk om iedereen precies hetzelfde inkomen te geven. Want we hebben nu eenmaal niet allemaal hetzelfde vermogen om erbij te werken, en we hebben ook niet allemaal dezelfde behoeften. De kosten van leven verschillen immers nogal, bijvoorbeeld door waar je woont (hogere huren in de grote steden), hoe oud en gezond je bent, wat je familieomstandigheden zijn, enz. Natuurlijk word ik ook niet blij van de ontelbare regels en formulieren die de overheid voortdurend onder je neus drukt, maar die zijn er deels ook om te zorgen dat mensen die het nodig hebben extra voorzieningen kunnen krijgen.

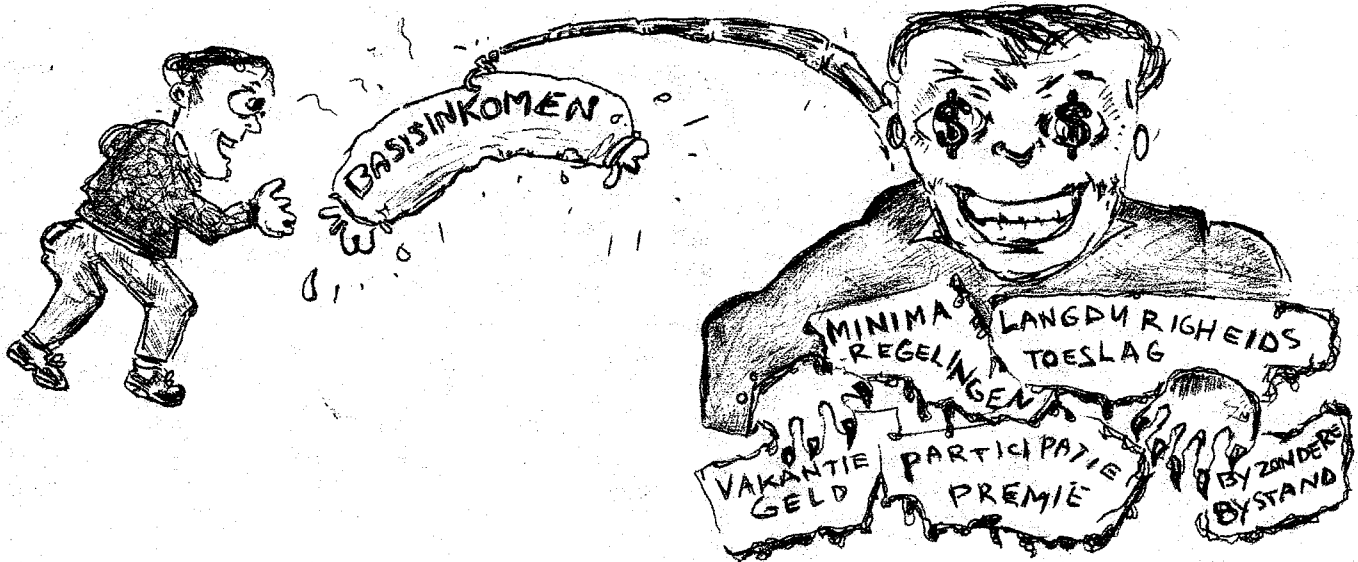
Maar wat dan? Nou, als we toch een sterke beweging moeten opbouwen om verbeteringen af te dwingen, dan wil ik in plaats van voor een basisinkomen liever strijden voor meer collectieve oplossingen voor onze armoede. Heel veel voorzieningen en diensten zijn de afgelopen decennia geprivatiseerd. Onze strijd zou kunnen zijn om die juist weer te collectiviseren. En vervolgens de gezondheidszorg gratis te maken, evenals bijvoorbeeld het onderwijs en het transport. En daarna water en elektra, de huisvesting, etc. Nederland is een extreem rijk land. Geld zat, het moet alleen eerlijker verdeeld worden. En ondertussen kunnen we ook alvast vechten voor hogere uitkeringen en het afschaffen van al die controles van uitkeringsgerechtigden. Overigens blijkt steeds opnieuw dat de neo-liberale fans van het basisinkomen niet thuis geven als we ze vragen om daar ook alvast mee te beginnen. Maar laten we niet langer naar hen kijken, maar zelf van onderop onze eigen strijd opbouwen voor bestaanszekerheid voor iedereen.

Eric Krebbers

www.doorbraak.eu (organisatie in Leiden)

Het artikel staat ook op: <http://www.doorbraak.eu/basisinkomen-vergroot-probleem-ieder-zich/#comment-11910>

Daar zijn ook een aantal commentaren op dit verhaal te lezen.

Onderstaand verhaal is ingestuurd door Ger Jaarsma, v.m. directeur Kredietbank Nederland, thans voorzitter NVM (Nederlands Verbond van Makelaars) Dhr. Jaarsma is prominent VVD-lid.

Basisinkomen nieuwe vorm van sociale zekerheid?

Tot mijn verbazing bestaat het thema basisinkomen al dertig jaar. In 1987 is de Werkplaats Basisinkomen opgezet en er bestaat een Vereniging Basisinkomen. Een paar jaar geleden was ik nog een groot tegenstander van het basisinkomen. Net als andere tegenstanders vond ik het een onbetaalbaar en dom plan. Historicus Rutger Bregman, schrijver van het boek Gratis geld voor iedereen en groot voorvechter van het basisinkomen, berekende dat het jaarlijks 193,5 miljard euro kost. Het Centraal Planbureau heeft berekend dat werkenden 56,6 procent inkomstenbelasting moeten gaan betalen om dat te financieren. Mensen zullen minder uren gaan werken of daarmee stoppen; het inkomen komt immers toch wel. Ofwel, een slecht plan.

Sinds 2015 ben ik eens gaan nadenken of tegenover genoemde nadelen ook voordelen te zetten zijn. Of je de inrichting van het basisinkomen ook op een andere manier kunt insteken. Stel, je geeft iedere hoofdbewoner in een woning elfhonderd euro netto. Voor overige inwonende volwassenen en kinderen krijgt het gezin honderd euro per persoon. Een gezin met drie kinderen heeft dan een basisinkomen van vijftienhonderd euro. Bij 7,6 miljoen huishoudens en 17 miljoen inwoners zijn de jaarlijkse kosten 112 miljard euro.

We schaffen de uitkeringen sociale zekerheid (werkloosheid, arbeidsongeschiktheid, kindregelingen, enzovoorts) af. Opbrengst: 77,6 miljard euro. Ook hypotheekrentaftrek (12 miljard) en huurtoeslag (2,2 miljard) kunnen worden afgeschaft. Hierdoor krijgen we een kleinere overheid; uitkerings- en controleambtenaren kunnen worden ontslagen. Dit zal een flinke besparing opleveren, die ingezet kan worden ter dekking van de kosten voor een basisinkomen. Het basisbedrag kan per regio verschillen. Immers: de huren in de Randstad zijn hoger dan die in Oost-Groningen. Door afschaffing van de huurtoeslag moet dat verschil wel verdisconteerd worden.

De exacte hoogte van het basisbedrag zal overigens nauwkeurig berekend moeten worden. Burgers zouden er net mee moeten kunnen rondkomen, maar er moet een prikkel blijven om te gaan werken of te gaan ondernemen.

Tegenstanders van het basisinkomen hebben het over gratis geld en enorme belastingverhogingen, en gaan er van uit dat iedereen stopt met werken als ze een basisinkomen krijgen. Het is dus nodig om berekeningen te maken en via experimenten te achterhalen wat de economische en sociale gevolgen van invoering van het basisinkomen zijn.

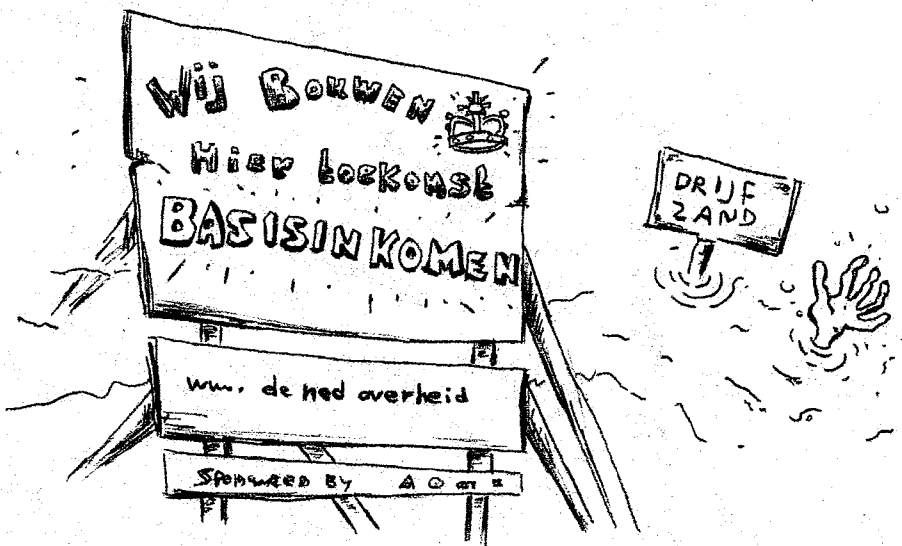
Nog belangrijker is dat er een breed debat op gang komt. De grote vraag is namelijk of het huidige sociale stelsel wel toekomstbestendig is. In 1965 is de Algemene Bijstandswet ingevoerd. Daarmee ging de overheid zich actief bemoeien met het bestrijden van armoede en het verzorgen van een vangnet voor iedereen. Door deels vermeend en deels terecht geconstateerd misbruik is de bijstandswet verschillende malen aangescherpt: groepen worden tijdelijk uitgesloten, fraude wordt zwaar bestraft, er wordt een tegenprestatie verwacht en samenwoners worden gekort. De overheid is daardoor veel geld kwijt aan toekenning en fraudebestrijding.

De bijstand is allang geen vangnet meer voor iedereen en door de uitgeoefende druk gaan bijstandontvangers juist minder in plaats van meer betaald werk en vrijwilligerswerk doen. Terwijl trendwatcher Adjiedj Bakas voorspelt dat over tien jaar minder dan 30 procent van de bevolking nog een fulltime baan heeft. De rest verdient zijn geld met 'losse klusjes'. Het wordt dus tijd voor een nieuwe vorm van sociale zekerheid; het basisinkomen zou dat kunnen zijn.

BASISINKOMEN: GOED IDEE OF NEO-LIBERALE VALKUIL?

Enige argumenten voor en tegen een basisinkomen

Op de ledenvergadering van PEL op 29/9/15 is m.b.v. een powerpoint presentatie (zie bij <http://verenigingpel.nl/presentaties/Basisinkomen-presentatie-ALV-29-9-2015.pptx>) discussie gevoerd en de meningen bleken verdeeld. Het voornaamste argument tegen een basisinkomen: het is onbetaalbaar. Waarmee elke discussie verder overbodig lijkt. Wat niet kan, kan niet, of je nu voor of tegen het idee bent. Op internet staat hierover van alles. Zoals bijv. deze links: <http://sargasso.nl/basisinkomen-is-niet-zon-goed-idee/> en <http://sargasso.nl/onvoorwaardelijk-basisinkomen-een-neoliberalere-valkuil/> Het is onmogelijk in een kort verhaaltje hier uitgebreid op in te gaan, maar we zagen daar een paar opvallende argumenten langskomen:

Het heet: "Door de hoge kosten van het systeem gaat de belastingdruk omhoog." De kosten, uitgaande van het idee: het basisinkomen is individueel en voor iedereen van arm tot rijk, net als bij de AOW om scheve gezichten te voorkomen ("het gaat allemaal maar van mijn belastingcenten") en het is belastingvrij, zijn inderdaad vrij hoog. Het hele controleapparaat op rechtmatigheid van bijvoorbeeld bijstand, kan echter worden afgeschaft. Bovendien zijn er meer belastingen dan alleen de inkomstenbelasting, zoals de vennootschapsbelasting. Deze is in Nederland gehalveerd van 48% naar 25% en het bedrijfsaandeel in belastinginkomsten is gedaald van 10% in 2000 naar 4% in 2013.

Kapitaalbelasting (Piketty!) en vermogensbelasting via bijvoorbeeld een schijventarief behoren ook tot de financieringsmogelijkheden. Bij de btw zou gedacht kunnen worden aan een supertarief voor zeer luxe zaken en daartegenover een nul btw tarief voor de eerste levensbehoeften. Als aanvullende financiering zou gedacht kunnen worden aan een stelsel van lijfrente polissen, door de overheid bij iemands geboorte al aangekocht en beheerd door een rechtsvorm, gedragen door een consortium van verzekeringsmaatschappijen om zo t.b.v. mede-financiering van het basisinkomen ook geld uit de kapitaalmarkt te halen.

Gesteld wordt ook: "Een andere consequentie van het basisinkomen is dat het inkomen waarop het geheven kan worden kleiner is." Alsof er nu ook niet al een algemene heffingskorting bestaat, het onderste deel van het inkomen waarover geen belasting wordt geheven. Wel moet worden aangetekend dat deze veel kleiner is dan een heffingskorting van 12 maal een maandelijks basisinkomen. Daarnaast heet het: "Het totaal van het belastbaar loon dat wordt verdiend door marktactiviteiten zal namelijk afnemen omdat mensen dankzij het gegarandeerde inkomen minder gaan werken." Ik vermoed eerder dat het een loondrukkend effect zal hebben, waarbij je dan toch een grens moet trekken door het behouden van een wettelijk minimum (uur) loon. Gaan mensen minder werken?

De een wel, de ander niet, maar dat is ook afhankelijk van de vraag: hoe hoog zou het basisinkomen moeten zijn? Sommigen willen dat van een basisinkomen alle vaste lasten betaald moeten kunnen worden. Dat betekent dat het hoger moet zijn dan de huidige bijstand. Immers: ook alle toeslagen dienen afgeschaft, stellen zij.

Ik vind van niet: waarom zou je bijv. 1500 aan iedereen geven, ook als diegene er betaald werk bij heeft? Dan is het slimmer om bijv. iets meer dan 1000 euro te geven en huurtoeslag en zorgtoeslag voor wie niet of nauwelijks méér inkomsten heeft. Als je nu op bijstandsniveau recht hebt op deze toeslagen waarom zou je dan bij een basisinkomen op ongeveer dat niveau plotseling * geen* huurtoeslag en zorgtoeslag mogen hebben? Dit is ook mijn hoofdbezwaar tegen wat de voorstanders van het basisinkomen willen: het opheffen van het hele sociaal stelsel. Er bestaat dan geen enkele andere uitkering of toeslag meer. Ofwel: het basisinkomen is afkoopsom voor het einde van de verzorgingsstaat. In feite zit rechts nu al de voorwaarden te dicteren waaronder een basisinkomen volgens hen tot stand "mag" komen.

Ik zou het basisinkomen net zo hoog maken dat de AOW, de bijstand en de WAJONG, uitkeringen op minimum niveau, afgeschaft kunnen worden, maar de top van de uitkeringen die hoger uitvallen dan het basisinkomen gewoon blijven. De WIA (of de WW) bestaat dan bijvoorbeeld uit basisinkomen plus een stukje WIA, samen gelijk aan de "oude" WIA-uitkering. Net zoals vroeger de AAW/WAO-uitkering met de AAW als basis en de WAO als het topje daarboven. Zo zou ook recht gedaan kunnen worden aan mensen die niet meer door ziekte of ongeval *kunnen* bijverdienen of hun betaalde werk kwijtraakten. Zo blijft het loondervingsverzekeringsprincipe van WW en WIA gehandhaafd

Opvallend element bij sommige tegenstanders van het basisinkomen is, dat daardoor aan het wederkerigheidsprincipe niet meer wordt voldaan omdat in het basisinkomen de beloning is losgekoppeld van arbeid. Volgens diegenen kan een sociaal systeem dat niet is gebaseerd op het principe van de wederkerigheid, niet goed functioneren. *"Als een grote groep mensen meer ontvangt dan waar zij recht op hebben veroorzaakt dit spanning in de maatschappij."*

Hier spreekt het calvinistisch principe: wie niet werkt zal ook niet eten! Dan de AOW ook maar afschaffen? Duidelijk wordt zo ook waarom bij de bijstand onder het motto "voor wat hoort wat" de dwangarbeid werd ingevoerd. En waar heb je wel/niet recht op en wie bepaalt, *"dat mensen meer krijgen dan waar zij recht op hebben"*?

Voordat ooit de bijstand of AOW of WAO/WIA ed. werden ingevoerd, had je nergens recht op. Waar je recht op hebt of niet, wordt politiek bepaald en is i.t.t. wat gesuggereerd wordt, geen exact gedefinieerd begrip. En spanning in de maatschappij is te voorkomen door net als nu bij de AOW het basisinkomen aan iedereen te geven.

Samengevat: er zijn diverse argumenten voor en ook tegen het basisinkomen aan te voeren. En of het financieel onhaalbaar is als het ongeveer op netto bijstandsniveau zit? Er zijn mensen die tot die slotsom komen, ik durf het niet te zeggen, maar pleit voor experimenten, niet met een regelarme bijstand zoals nu plaats vindt in diverse gemeenten, maar met een echt basisinkomen. Daarnaast zou ik niet de hele verzorgingsstaat overboord willen zetten als je kiest voor een basisinkomen even hoog als bijstand, AOW en WAJONG omdat ook nu op dat inkomensniveau toeslagen ed. nodig blijven, anders gaat het simpelweg niet. Kortom: mijn idee zou zijn: een basisinkomen "anders" met een bescheiden verzorgingsstaat model erbij voor diegenen die het met alleen een basisinkomen niet redden. Een soort "mix" dus.

Secretaris PEL (op persoonlijke titel)

COLOFON OPWAARTSE DRUK

Uitgave blad: Vereniging PEL. Redactieadres: Marowijnestraat 8-E 8931 BT Leeuwarden.

Dit blad op internet: <http://verenigingpel.nl/bijstand.html#wb>

Oplage blad: 1000 stuks plus de mededelingenborden in de stad. U hebt het blaadje ergens gezien en wilt ook een exemplaar? Bel dan onderstaand telefoonnummer voor nazending over de post of kijk op internet.

Vereniging P.E.L.: 058-2671636 of e-mail: verpel@online.nl en pel@verpel.demon.nl

PEL op internet: <http://verenigingpel.nl> PEL Via Twitter: https://twitter.com/Vereniging_PEL

Spreekuren PEL: Voor algemene en individuele vragen over bijstandsuitkeringen, gesubsidieerd werk, re-integratietrajecten of zgn. Tegenprestatie in de bijstand en voor alle vragen, zowel algemeen als individueel op het gebied van HUREN (ook van kamers), het zoeken van een woning, huurtoeslag, kraken, diverse woonlasten, gemeentelijke belastingen, kwijtscheldingen enz.

Klachtenspreekuur PEL, iedere werkdag van 14.00-18.00 uur telefonisch of op afspraak.

B.g.g.: laat naam en telefoonnummer achter op de telefoonbeantwoorder. Wij bellen dan z.s.m. terug.

PEL werkt samen met stichting BLUT en Komitee Vrouw en Bijstand in organisatie De Horzel. De Horzel heeft een facebook pagina:

<https://www.facebook.com/De-Horzel-1662471667411377/>

Ook aangesloten bij De Horzel is Stichting BLUT, de Bond van Leeuwarder Uitkeringstrekken. Telefoon: 06-48369804 of e-mail: blutleeuwarden@gmail.com Facebook pagina: <https://www.facebook.com/BondvanLeeuwarderUitkeringsTrekken/> Website: <http://www.blutbulletin.nl>

Ook aangesloten bij De Horzel: het Comité Vrouw en Bijstand. Telefoon: 06-46176136 of e-mail: auntiecleo@hotmail.com.

Advertentie: Vereniging PEL heeft ook een vakbond: UBL: Uitkerings Belangen Leeuwarden. U bent al lid voor 10 euro/jaar! Meer weten: kijk op: <http://verenigingpel.nl/geld/472Folder-vakbond-UBL.pdf>